مقاله پژوهشی

تحلیل نقش میانجی امید به تحصیل در رابطه بین اخلاق حرفه‌ای تدریس و عملکرد تحصیلی دانشجویان تربیت بدنی

دکتر نسرین عزیزیان کهن[1*]، دکتر ماهرخ دهقانی[1]، گوهر نصرتی[2]

۱. گروه تربیت بدنی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی
۲. پژوهشکدهٔ دانشنامه‌نگاری، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، تهران، ایران

تاریخ دریافت: ۹۷/۷/۱۲، تاریخ پذیرش: ۹۷/۹/۱۲ (چاپ سریع)

چکیده

زمینه: هدف این پژوهش تحلیل نقش میانجی امید به تحصیل در رابطه بین اخلاق حرفه‌ای تدریس و عملکرد تحصیلی دانشجویان تربیت بدنی بود.

روش: پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی دانشجویان کارشناسی و کارشناسی ارشد رشته تربیت بدنی (۲۰۷ نفر) دانشگاه محقق اردبیلی بود که با استفاده از جدول مورگان و به روش نمونه‌گیری در دسترس ۱۸۰ نفر به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه اخلاق حرفه‌ای تدریس، امید به تحصیل و عملکرد تحصیلی استفاده شد. روایی محتوایی پرسشنامه‌ها مورد تأیید اساتید صاحب‌نظر قرار گرفته و پایایی آنها به ترتیب ۰/۸۸، ۰/۸۵، ۰/۷۸ به‌دست آمد. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها ضریب همبستگی پیرسون و روش معادلات ساختاری بود که در تحلیل از نرم افزارهای SPSS 22 و LISREL 8.8 استفاده شد.

یافته‌ها: تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد ارتباط اخلاق حرفه‌ای تدریس با امید به تحصیل و عملکرد تحصیلی معنی‌دار بوده و به‌ترتیب با بتای ۰/۵۳ و ۰/۳۶ اثر مستقیم دارد، همچنین ارتباط امید به تحصیل با عملکرد تحصیلی معنی‌دار بوده و با بتای ۰/۴۷ اثر مستقیم دارد. نقش واسطه‌ای امید به تحصیل در رابطه اخلاق حرفه‌ای تدریس و عملکرد تحصیلی نیز با بتای ۰/۱۶ معنی‌دار بود.

نتیجه‌گیری: بنابراین می‌توان گفت که اخلاق حرفه‌ای تدریس و امید به تحصیل از متغیرهای مهم و مرتبط با عملکرد تحصیلی دانشجویان می‌باشد.

کلیدواژگان: *اخلاق حرفه‌ای تدریس، امید به تحصیل، عملکرد تحصیلی*

سرآغاز

مطالعه عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی طی سه دهه اخیر، بیش از پیش مورد توجه متخصصان تعلیم‌وتربیت قرار گرفته است و در سال‌های اخیر توجه فزآینده‌ای به عملکرد تحصیلی و عوامل مرتبط به آن شده است(۱). عملکرد تحصیلی یکی از مهم‌ترین پارامترهایی است که در پیش‌بینی وضعیت آتی فراگیران از لحاظ کسب صلاحیت و مهارت‌های علمی و عملی لازم مورد استفاده قرار می‌گیرد (۲) و به جلوه‌ای از وضعیت تحصیلی دانشجو اشاره دارد که نشان دهنده نمره یک دوره، میانگین نمره‌ها برای مجموعه‌ای از دوره‌ها در یک درس یا میانگین نمرات در دوره‌های تحصیلی فرد می‌باشد (۳). با رویکردی جامع می‌توان عوامل مؤثر و دخیل بر پیشرفت و عملکرد تحصیلی را در قالب سه دسته عامل مطرح کرد: عوامل فردی، درون سازمانی، برون سازمانی. همچنین پژوهشگران این حوزه، عملکرد تحصیلی را در پنج بعد خودکارآمدی[1]، تأثیرات هیجانی[2]، برنامه‌ریزی[3]، کنترل پیامد[4] و انگیزش[5] طبقه‌بندی کرده‌اند(۴).

یکی از عوامل مؤثر بر عملکرد تحصیلی دانشجویان امید می‌باشد (۵). امید به‌عنوان فرآیندی از تفکر درباره هدف و انگیزش برای حرکت به سوی این اهداف و راه‌های رسیدن به این اهداف تعریف شده (۶) و یک سیستم انگیزشی – شناختی پویا است که به توانایی شخص برای هدف‌گذاری، تجسم مسیرهای لازم برای رسیدن به هدف و داشتن انگیزه لازم در جهت رسیدن به هدف‌ها کمک می‌کند (۷). موفقیت در کارهای چالش برانگیز مخصوصاً در حیطه تحصیلی اغلب نیازمند توانا بودن برای ایجاد چندین گذرگاه برای رسیدن به هدف یا امید به تحصیل است (۸). امید به تحصیل[6] نشان دهنده متوسط سال‌هایی است که یک دانشجو می‌تواند انتظار داشته یا امیدوار باشد که در مقاطع

* نویسنده مسؤول؛ نشانی الکترونیکی: Nasrinazizian @ yahoo.com

[Downloaded from www.ethicsjournal.ir on 2026-11-19]

فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری، سال سیزدهم، شماره ۴، ۱۳۹۷
[DOR: 20.1001.1.22517634.1397.13.4.14.2]

مختلف تحصیلات رسمی ثبت نام کرده و آموزش ببنید و از آموزش‌های دیده شده بهره بگیرد(۹). امید به تحصیل با سخت کوشی و فعالیت تحصیلی دانش اموزان ارتباط دارد (۱۰). پژوهش‌ها نشان داد که سطوح بالای امید به تحصیل، پیش‌بینی کننده معتبر عملکرد تحصیلی بالا در دوران دانشگاه می‌باشد (۷) و دانشجویان پر امید نسبت به همسالان کم امید به طور معناداری رفتارهای تحصیلی سازگارانه تری نشان داده‌اند(۱۱).

ازجمله عوامل مؤثر بر امید به تحصیل در دانشجویان، اخلاق حرفه‌ای تدریس[۷] استاد می‌باشد (۱۲). بسیاری از رفتارهای کارکنان در سازمان‌ها تحت تاثیر کدهای اخلاقی و اخلاق حرفه‌ای آنهاست که اساتید دانشگاه هم از این حوزه مستثنی نیستند(۱۳). اخلاق حرفه‌ای مجموعه‌ای از اصول و استانداردهای سلوک بشری است که رفتار افرد و گروهها در یک ساختار حرفه‌ای را تعیین می‌کند(۱۴). آموزش عالی نیز نظامی حرفه‌ای است و اساتید باید از اصول اخلاقی حرفه خود آگاهی داشته و به آن پایبند باشند (۱۵). اخلاق حرفه‌ای در آموزش عالی مشخص کننده رفتار حرفه‌ای اساتید است و رعایت آن تضمین کننده سلامت فرآیند یاددهی–یادگیری است و موجب افزایش تعهد پاسخگویی آنها نسبت به نیازهای دانشجویان می‌شود (۱۶). اخلاق در آموزش عالی را به دو بخش اخلاق حرفه‌ای و اخلاق شغلی تقسیم نموده‌اند (۱۷) که در چهار بعد آموزشی، پژوهشی، دانشجویی و مدیریتی مطرح شده و بی‌شک یکی از مهمترین زمینه‌های آن مربوط به تدریس و رعایت اخلاق در آن است و وجود آن باعث افزایش اثربخشی در تدریس و افزایش یادگیری و امنیت روانی دانشجویان می‌شود (۱۸). در یک تقسیم‌بندی اخلاق حرفه‌ای تدریس دانشگاهی در نه بعد کارآمدی محتوایی۸، کارآمدی آموزشی۹، شایستگی در پرداختن به موضوعات فردی۱۰، پیشرفت دانشجو۱۱، شایستگی در برقرار روابط۱۲ دوسویه، رازداری۱۳، احترام به همکاران۱۴، ارزشیابی۱۵ صحیح و احترام به موسسه۱۶ مطرح است. اخلاق و تدریس به طور ذاتی سازگار و به‌طور اجتناب‌ناپذیری در هم تنیده‌اند (۱۵).

در زمینه متغیرهای پژوهش تحقیقاتی انجام گرفته است. در پژوهشی با عنوان «نقش اخلاق کاری پرورش سرمایه روانشناختی» پژوهشگران به نقش اخلاق کاری در پرورش امید اشاره داشته‌اند (۱۹). نتایج پژوهشی با عنوان «سرمایه روان‌شناختی: نقش اخلاق کاری اسلامی در سازمان‌های دولتی» نشان داد که اخلاق کاری در افزایش میزان امید در کارکنان نقش مؤثری دارد (۱۲). پژوهشی دیگر با عنوان «بررسی نقش تعدیل گر اخلاق حرفه‌ای در رابطه بین سرمایه روانشناختی و هویت سازمانی» نشان داد که بین اخلاق حرفه‌ای و امید در کارکنان شرکت گاز رابطه معنی‌داری وجود دارد (۲۰). پژوهشگران دیگری در پژوهش خود با «عنوان رابطه بین سرمایه‌های روانشناختی با هدفهای پیشرفت و عملکرد تحصیلی دانشجویان سال اول» به این نتیجه رسیدند که بین مؤلفهٔ امید با عملکرد تحصیلی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد (۲۱). محقق دیگری در پژوهش خود با عنوان «رابطه بین هوش معنوی و سرمایه روانشناختی با عملکرد تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی کاشان» به این نتیجه رسید که بین امید به‌عنوان یکی از مولفه‌های سرمایه روانشناختی با عملکرد تحصیلی رابطه معنی‌داری وجود دارد (۲۲). نتایج پژوهش دیگری با عنوان «رابطه بین قابلیت‌های حرفه‌ای معلمان دوره ابتدایی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان در شهر اصفهان» نشان داد بین قابلیت‌های حرفه‌ای معلمان با عملکرد تحصیلی دانش آموزان رابطه معنی‌داری وجود دارد (۲۳). همچنین پژوهش دیگری با عنوان «بررسی رابطه بین اخلاق حرفه‌ای تدریس و انگیزه تحصیلی مورد مطالعه: دانش آموزان پایه ششم ابتدایی شهردزفول» نشان داد که بین اخلاق حرفه‌ای تدریس با انگیزه تحصیلی رابطه معنی‌داری وجود دارد (۲۴). محققان دیگری در پژوهش خود با عنوان «ارزیابی رابطه بین اخلاق حرفه‌ای اساتید دانشگاه و عملکرد تحصیلی دانشجویان» نشان دادند که بین اخلاق حرفه‌ای اساتید و عملکرد تحصیلی رابطه معنی‌داری وجود دارد (۲۵). محققی دیگر در در پژوهش خود با عنوان «بررسی رابطه بین اخلاق کاری و عملکرد تحصیلی» نشان داد که بین اخلاق کاری و عملکرد تحصیلی رابطهٔ معنی‌داری وجود دارد (۲۶). یافته‌های پژوهش دیگری با عنوان «امید پیش بینی کننده عملکرد تحصیلی دانشجویان» نشان داد که بین امید و عملکرد تحصیلی رابطهٔ معنی‌داری وجود دارد (۲۷). محققان دیگری در پژوهش خود با عنوان «نقش پیش‌بینی کننده امید در پیش بینی عملکرد تحصیلی» به این نتیجه رسیدند که بین امید با عملکرد تحصیلی رابطهٔ معنی‌داری وجود دارد (۲۸).

با توجه به اهمیت و پیامدهای عملکرد تحصیلی برای دانشجویان و تحقق اهداف آنها، بررسی پیش‌بینی‌های این متغیر در بین دانشجویان از اهمیت زیادی برخوردار است. از آنجا که تحقیقات داخلی برای بررسی پیش‌بینی‌های عملکرد تحصیلی دانشجویان، کمتر به نقش امید به تحصیل پرداخته‌اند و از طرف دیگر اخلاق حرفه‌ای تدریس به عنوان پیامد پیش بین امید به تحصیل مورد بررسی قرار نگرفته است، لذا این پژوهش در صدد است تا به بررسی الگوسازی روابط بین اخلاق حرفه‌ای تدریس و عملکرد تحصیلی با نقش میانجی امید به تحصیل در بین دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه محقق اردبیلی بپردازد.

روش

این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش پژوهش در زمره پژوهش‌های همبستگی می‌باشد. جامعهٔ آماری پژوهش شامل تمامی دانشجویان کارشناسی و کارشناسی ارشد رشته تربیت بدنی دانشگاه محقق اردبیلی در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ (۲۰۷ نفر) بود که با استفاده از جدول مورگان، با روش نمونه‌گیری در دسترس تعداد ۱۸۰ دانشجوی رشته تربیت بدنی دانشگاه محقق اردبیلی ۹۵ نفر پسر و ۸۵ نفر دختر به عنوان نمونهٔ آماری انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه استفاده شد. برای سنجش اخلاق حرفه‌ای تدریس از پرسشنامه استاندارد استفاده شد (۱۸). این پرسشنامه دارای ۴۴ سئوال و ۹ بعد می‌باشد. نمره گذاری پرسشنامه در مقیاس لیکرتی ۵ گزینه‌ای طراحی شده، روایی محتوایی پرسشنامه مورد تأیید اساتید صاحب‌نظر قرار گرفته و پایایی

[Downloaded from www.ethicsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.22517634.1397.13.4.14.2]

پرسشنامه در این پژوهش با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۸ به‌دست آمد. برای جمع‌آوری داده‌های امید به تحصیل از پرسشنامه استاندارد امید به تحصیل استفاده شد(۲۹). این پرسشنامه دارای ۲۷ سئوال و دارای چهار بعد می‌باشد. نمره‌گذاری پرسشنامه در مقیاس لیکرتی ۵ گزینه‌ای طراحی شده، روایی محتوایی پرسشنامه مورد تأیید اساتید صاحب‌نظر قرار گرفته و پایایی آن در این پژوهش با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۸۵/ ۰ به‌دست آمد. برای جمع‌آوری داده‌های عملکرد تحصیلی از پرسشنامه استاندارد استفاده شد(۳۰). این پرسشنامه دارای ۴۸ سئوال و ۵ بعد می‌باشد. نمره گذاری پرسشنامه در مقیاس لیکرتی ۵ گزینه‌ای طراحی شده، روایی محتوایی پرسشنامه مورد تأیید اساتید صاحب‌نظر قرار گرفته و پایایی آن با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۷۸ به‌دست آمد. برای تجزیه‌و تحلیل داده از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی (همبستگی پیرسون و روش معادلات ساختاری) استفاده شد و نرم افزار spss و نرم افزار Lisrel به‌کار گرفته شد.

یافته‌ها

میانگین و انحراف استاندارد اخلاق حرفه‌ای – تدریس به‌ترتیب برابر ۱۴۲/۲۱ و ۱۹/۵۱، میانگین و انحراف استاندارد امید به تحصیل به ترتیب برابر ۸۹/۲۸ و ۱۲/۲۱ و میانگین و انحراف استاندارد عملکرد تحصیلی به‌ترتیب برابر ۱۴۷/۱۸ و ۱۵/۵۲ بود. آزمون ضریب همبستگی پیرسون برای همبستگی بین متغیرها نشان داد بین اخلاق حرفه‌ای تدریس با عملکرد تحصیلی (r=۰/۵۱، p≤۰/۰۱)، بین امید به تحصیل با عملکرد تحصیلی (r=۰/۴۶، p≤۰/۰۱) و بین اخلاق حرفه‌ای تدریس با امید به تحصیل (r=۰/۴۳، p≤۰/۰۱) رابطهٔ مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

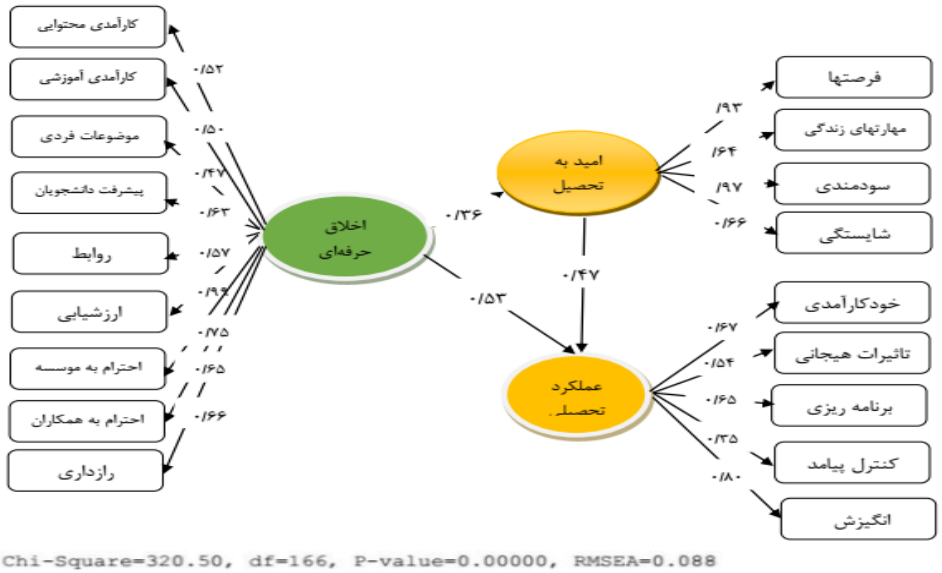
برای بررسی نرمال بودن داده‌ها از آزمون‌های کولموگروف، اسمیرنوف و آزمون چولگی و کشیدگی استفاده شد. نتایج بررسی چولگی و کشیدگی برای داده‌ها نشان داد که داده‌های به‌دست آمده در بازه (۲- تا ۲+) قرار دارند که نشان از نرمال بودن داده‌ها می‌باشد. همچنین نتایج آزمون کولموگروف اسمیرنوف نشان داد که مقادیر سطح معنی‌داری برای متغیرهای پژوهش بزرگتر از سطح آزمون یعنی۰/۰۵ =α می‌باشند؛ بنابراین هر سه متغیر دارای توزیع طبیعی هستند.

قبل از ارزیابی الگوی ساختاری، شاخص‌های برازش برای الگوی اندازه‌گیری محاسبه شد. الگوی اندازه‌گیری، ارتباط بین متغیرهای آشکارساز با متغیرهای مکنون را آشکار می‌کند. ارزیابی این الگو با استفاده از تحلیل عامل تأییدی انجام شد. شاخص‌های برازش الگوی اندازه‌گیری در جدول شماره ۱، برازش بسیار مناسب این الگو را نشان می‌دهد؛ بنابراین متغیرهای آشکارساز توانایی لازم برای عملیاتی‌کردن متغیرهای مکنون را دارند.

جدول ۱: خلاصه شاخص‌های آماری برازندگی الگوی پژوهش

(X2)	(df)	X2/df	(RMSEA)	(GFI)	(AGFI)	(CFI)	(NFI)
۳۲۰/۵۰	۱۶۶	۱/۹۳	۰/۰۸	۰/۹۲	۰/۹۱	۰/۹۳	۰/۹۴

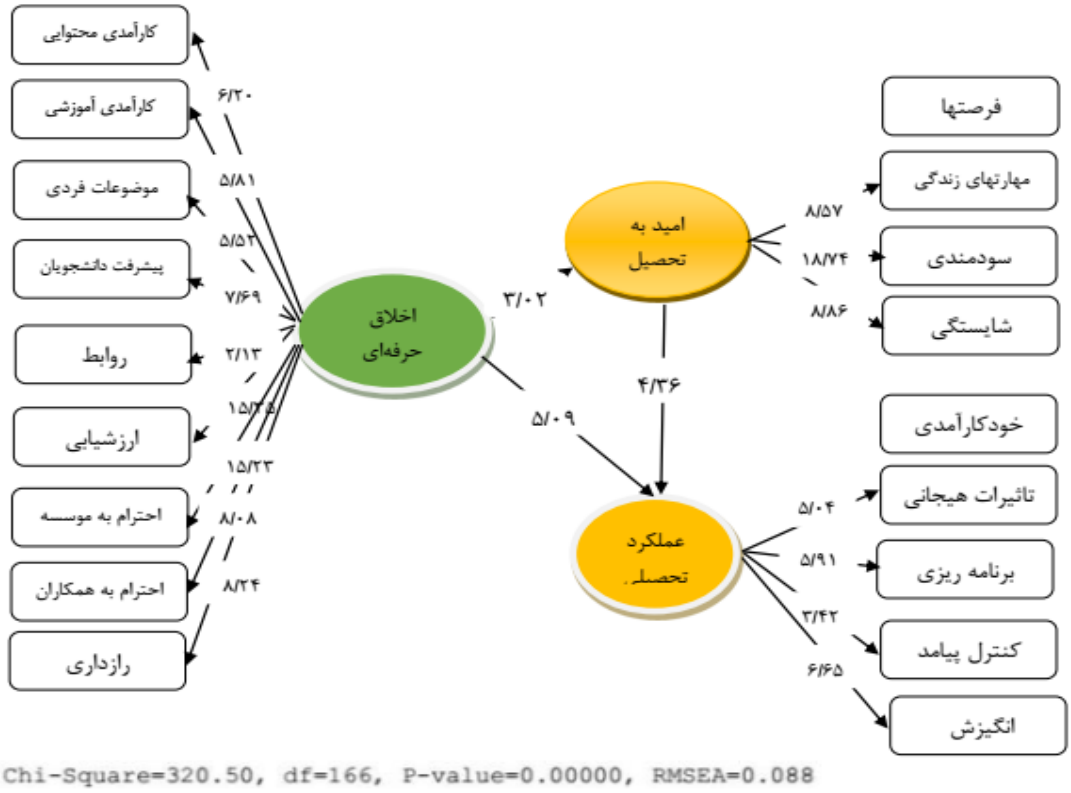
بررسی برازش الگوی ساختاری پژوهش نشان داد شاخص ریشهٔ میانگین مجذورات خطای تقریب (RMSEA) برابر با (۰/۰۸)، شاخص برازندگی تطبیقی (CFI) برابر با ۰/۹۳، شاخص نیکویی برازش (GFI) برابر با ۰/۹۲، شاخص نیکویی برازش تعدیل‌یافته (AGFI) برابر با ۰/۹۱، شاخص شاخص برازندگی هنجارشده (NFI) برابر با ۰/۹۴ و شاخص خی‌دو بر روی درجه آزادی (X2/df) برابر با ۱/۹۳ بر برازش مناسب و مطلوب الگو دلالت دارد. خروجی نرم‌افزار لیزرل برای بررسی روابط بین متغیرها در نگاره‌های ۱ و ۲ ارائه شده است.

نگاره ۱: ضرایب تخمین استاندارد مدل ساختاری پژوهش

[Downloaded from www.ethicsjournal.ir on 2026-11-19]

فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری، سال سیزدهم، شماره ۴، ۱۳۹۷
[DOR: 20.1001.1.22517634.1397.13.4.14.2]

نگاره ۲: اعداد معنی‌داری مدل ساختاری پژوهش

جدول ۲: جدول ضرایب استاندارد و سطح معنی‌داری برای مسیرهای الگو

مسیر		اثر مستقیم	اثر غیرمستقیم	T
از متغیر	به متغیر			
اخلاق حرفه‌ای تدریس	عملکرد تحصیلی	۰/۳۶	۰/۱۶	۳/۰۲
امید به تحصیل	عملکرد تحصیلی	۰/۴۷	–	۴/۳۶
اخلاق حرفه‌ای تدریس	امید به تحصیل	۰/۵۳	–	۵/۰۹

براساس جدول ۲ و نگاره‌های ۱ و ۲، اثر مستقیم اخلاق حرفه‌ای تدریس بر عملکرد تحصیلی با بتای (۰/۳۶) و (t=۳/۰۲)، اثر مستقیم امید به تحصیل بر عملکرد تحصیلی با بتای (۰/۴۷) و (t=۴/۳۶) و اثر مستقیم اخلاق حرفه‌ای تدریس بر امید به تحصیل با بتای (۰/۵۳) و (t=۵/۰۹) معنی‌دار است. برای بررسی تأثیر غیرمستقیم اخلاق حرفه‌ای تدریس بر عملکرد تحصیلی با نقش میانجی امید به تحصیل، باید ضریب اثر غیرمستقیم (حاصل ضرب اثر مستقیم اخلاق حرفه‌ای تدریس بر امید به تحصیل در اثر مستقیم امید به تحصیل بر عملکرد تحصیلی) محاسبه شود. ضریب اثر غیرمستقیم اخلاق حرفه‌ای تدریس بر عملکرد تحصیلی ۰/۱۶ است که نشان می‌دهد نقش واسطهٔ امید به تحصیل در رابطهٔ بین اخلاق حرفه‌ای تدریس و عملکرد تحصیلی معنی‌دار است.

بحث

پژوهش حاضر با هدف تدوین مدل ارتباطی اخلاق حرفه‌ای تدریس و عملکرد تحصیلی دانشجویان کارشناسی ارشد با نقش میانجی امید به تحصیل انجام گرفت. نتایج تحلیل داده‌ها نشان داد که اخلاق حرفه‌ای تدریس با عملکرد تحصیلی دانشجویان ارتباط معنی‌دار داشته و اخلاق حرفه‌ای تدریس بر عملکرد تحصیلی تأثیر مثبت و مستقیم دارد. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های برخی از نویسندگان مبنی‌بر رابطه مثبت بین اخلاق حرفه‌ای تدریس با عملکرد تحصیلی دانشجویان همسو می‌باشد (۱۵، ۲۴، ۲۵، ۲۶) در تبیین ارتباط اخلاق حرفه‌ای تدریس و عملکرد تحصیلی می‌توان گفت که اساتید دانشگاه از یک سو مسئول انتقال صحیح مفاهیم علمی و از سویی الگویی عملی و انسانی ارزش‌های اخلاقی در محیطهای آموزشی هستند که باعث پرورش دانشجویان آینده و نیروهای کارآمد می‌شود. در واقع خصوصیات یک استاد است که

[Downloaded from www.ethicsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.22517634.1397.13.4.14.2]

موجب تسهیل فرآیند آموزش شده و حتی نقص کتب درسی و کمبود امکانات آموزشی را جبران کند و یا برعکس موقعیت و موضوع تدریس را با عدم توانایی در ایجاد ارتباطی مطلوب به محیطی غیر فعال و غیرجذاب تبدیل نماید. در واقع این حجم محتوای تدریس نیست که نقش کلیدی در فرآیند یاددهی و یادگیری ایفا می‌کند، بلکه چگونگی ارائه محتوای درسی در کلاس که منبعث از تسلط علمی، شیوایی بیان و نحوه سازماندهی تدریس یا همان اخلاق حرفه‌ای تدریس است، که در فرآیند یاددهی یادگیری و افزایش عملکرد تحصیلی کارکنان نقش کلیدی دارد. پژوهشگران در پژوهش خود به نقش مهارتهای تدریس اساتید تاکید کرده و نتایج پژوهش آنها نشان داد که توانایی علمی و مهارت‌های تدریس اساتید ازجمله عوامل مؤثر بر یادگیری و عملکرد تحصیلی دانشجویان است. بنابراین عملکرد تحصیلی که به جلوه‌ای از وضعیت تحصیلی دانشجو که نشان دهنده نمره یک دوره، میانگین نمره‌ای برای مجموعه‌ای از دوره‌ها در یک درس یا میانگین نمرات در دوره‌های تحصیلی فرد تعریف شده است، می‌تواند از اخلاق حرفه‌ای تدریس اساتید دانشگاه تأثیر پذیرفته شود.

همچنین نتایج نشان داد که امید به تحصیل با عملکرد تحصیلی ارتباط معنی‌دار داشته و امید به تحصیل بر عملکرد تحصیلی دانشجویان اثر مثبت و مستقیم دارد. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های برخی از نویسندگان مبنی‌بر رابطه اثر مثبت امید به تحصیل با عملکرد تحصیلی همسو می‌باشد (۲۱، ۲۲، ۲۷). در تبیین این یافته می‌توان گفت امید همواره به‌عنوان یک سازه بین موقعیتی سنجش می‌شود که با عزت نفس، توانایی حل مساله ادراک شده، ادراک کنترل، سرسختی روانشناختی، خوش بینی، عاطفه مثبت و انتظارات پیامد مثبت همبستگی مثبت و معنادار دارد. انسان‌هایی که امید به تحصیل بیشتری دارند، تلاششان را صرف کسب اهداف مشکل تحصیلی کرده و با اطمینان تمام به اهداف خود دست پیدا می‌کنند در حالی که دانشجویان با امید تحصیلی کمتر این‌گونه نیستند. پژوهش‌ها نشان می‌دهد که دانشجویان امیدوار نسبت به دانشجویان ناامید از تفکرات مثبت، عزت نفس و اعتماد به نفس بیشتری برخوردارند؛ که به دانشجویان کمک می‌کند تا در زمینه اهداف تحصیلی خود تلاش خود را متمرکز کرده و به آن دست پیدا کنند. به‌عبارتی دانشجویانی که امید به تحصیل بالایی دارند، احساس می‌کنند می‌توانند بر چالش‌های تحصیلی خود کنترل داشته و در نتیجه خود را موجودی فعال در نظر می‌گیرند که قادر به خود نظم دهی و تنظیم رفتار خود است و این حس کنترل پایه‌ای برای انگیزش و افزایش عملکرد تحصیلی می‌باشد.

نتایج تحلیل داده‌ها برای فرضیه سوم نشان داد که اخلاق حرفه‌ای تدریس با امید به تحصیل دانشجویان ارتباط معنی‌دار داشته و این ارتباط مثبت و مستقیم است. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های دیگر در این حوزه همسو می‌باشد (۱۲، ۱۹). می‌توان این نتیجه را این‌گونه تبیین کرد؛ استانداردهای اخلاقی و اخلاق حرفه‌ای تدریس با ایجاد انتظارات و جهت‌دهی به فعالیت‌های آموزشی، می‌تواند بر عملکرد مدرسان و اساتید دانشگاه تأثیر داشته و این کیفیت استانداردهای حرفه‌ای بر موفقیت دانشجویان تأثیر می‌گذارد. بر همگان آشکار است که اساتید و مدرسان دانشگاه نقش مؤثری در نظام آموزش عالی داشته و نقش آنها تنها انتقال اطلاعات به دانشجویان نیست، بلکه برای اینکه بتوانند رسالت آموزشی خود را محقق کنند باید سطح بالایی از مهارتهای تدریس و شایستگی‌های لازمه را داشته باشند تا بتوانند انگیزه و امید به تحصیل را در دانشجویان ایجاد کنند. در واقع رعایت استانداردهای حرفه‌ای تدریس و عمل کردن بر اساس این کدهای اخلاقی توسط مدرسان در ایجاد انگیزه پیشرفت و امید به تحصیل در دانشجویان و در مجموع فرآیند آموزش نقش مهمی ایفا می‌کند. بنابراین با افزایش میزان مهارت‌ها و اخلاق حرفه‌ای تدریس میزان امید به تحصیل در دانشجویان افزایش می‌یابد.

نتایج تحلیل داده‌ها برای بررسی نقش میانجی امید به تحصیل در رابطه اخلاق حرفه‌ای تدریس و عملکرد تحصیلی نشان داد که اخلاق حرفه‌ای تدریس بر عملکرد تحصیلی از طریق امید به تحصیل اثر غیرمستقیم دارد که به‌دلیل معنی‌داری اثر مستقیم اخلاق حرفه‌ای تدریس بر عملکرد تحصیلی و همچنین امید به تحصیل بر عملکرد تحصیلی قابل توجیه می‌باشد.

در طول فرایند انجام تحقیق محدودیت‌هایی نیز وجود داشت. در این پژوهش صرفاً از پرسشنامه برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده شد که امکان دارد نتایج آن با سوگیری همراه باشد. از محدودیت‌های دیگر این تحقیق حساسیت پاسخگویان و احتمال عدم پاسخگویی صادقانه بعضی دانشجویان باشد. همچنین به دلیل این که تحقیق در میان دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه محقق اردبیل انجام شده است، در تعمیم نتایج به جامعه‌های آماری دیگر باید جانب احتیاط را رعایت کرد. بنابراین برای پژوهش‌های آینده پیشنهاد می‌شود به منظور افزایش تعمیم‌پذیری نتایج تحقیق، پژوهش‌هایی از این نوع در سایر دانشگاه‌ها انجام شود. همچنین رابطه سایر متغیرها با عملکرد تحصیلی دانشجویان نیز مورد بررسی قرار گیرد. به‌منظور کاهش سوگیری احتمالی نتیجه، علاوه‌بر پرسشنامه از ابزارهای دیگری مثل مشاهده و مصاحبه نیز استفاده شود.

در نهایت با توجه به نتایج پژوهش، پیشنهادهای کاربردی زیر جهت بهبود عملکرد تحصیلی دانشجویان ارائه می‌شود:

با توجه به تأثیر اخلاق حرفه‌ای تدریس بر عملکرد تحصیلی دانشجویان، مهارت‌ها و اخلاق حرفه‌ای به‌عنوان یکی از ملاک‌های گزینش در کنار مهارت‌های پژوهشی در جذب اساتید در نظر گرفته شود.

زمینه تقویت و افزایش مهارت‌های تدریس با فراهم آوردن شرایط مناسب، توسط مدیران دانشگاه‌ها ن پس از جذب اساتید فراهم شود.

دوره‌های آموزشی در زمینه اخلاق حرفه‌ای توسط مسئولین دانشگاه برگزار شده و زمینه مشارکت اساتید فراهم شود.

ارزش‌ها و اصول اخلاق حرفه‌ای اساتید توسط مسئولین دانشگاه مورد حمایت قرار گیرد تا با ایجاد علاقه، پشتکار و دلبستگی به‌تدریس، عملکرد تحصیلی دانشجویان بهبود یابد.

سازه امید به تحصیل و زمینه‌های ایجاد آن به‌عنوان یکی از متغیرهای مهم و مؤثر بر عملکرد تحصیلی دانشجویان مورد توجه قرار گیرد.

مقاله پژوهشی
فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری، سال سیزدهم، شماره ۴، ۱۳۹۷

[Downloaded from www.ethicsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.22517634.1397.13.4.14.2]

نتیجه‌گیری

به‌طورکلی نتایج پژوهش نشان داد بین اخلاق حرفه‌ای تدریس و امید به تحصیل با عملکرد تحصیلی دانشجویان رابطه معنی‌داری وجود دارد و از طرف دیگر امید به تحصیل بین اخلاق حرفه‌ای تدریس و عملکرد تحصیلی دانشجویان نقش میانجی ایفا می‌کند. همچنین بررسی شاخص‌های برازش مدل مفهومی پژوهش نشان داد که مدل از برازش خوبی برخوردار است.

ملاحظه‌های اخلاقی

موضوعات اخلاقی همچون سرقت ادبی، رضایت آگاهانه، انتشار چندگانه و .... در پژوهش حاضر مورد توجه قرار گرفته‌اند.

سپاسگزاری

بدین‌وسیله نویسندگان مقاله بر خود لازم می‌دانند از تمام دانشجویان رشته تربیت بدنی که در این پژوهش ما را یاری کردند تشکر و قدردانی نمایند.

واژه‌نامه

1. Efficacy	خودکارآمدی
2. Emotional effects	تأثیرات هیجانی
3. Planning	برنامه‌ریزی
4. Consequence control	کنترل پیامد
5. Motivation	انگیزش
6. Academic hope	امید به تحصیل
7. Professional Ethics taught	اخلاق حرفه‌ای تدریس
8. Content Effectiveness	کارآمدی محتوایی
9. Educational efficiency	کارآمدی آموزشی
10. Individual topics	موضوعات فردی
11. Student progress	پیشرفت دانشجویان
12. Relationship	روابط
13. Secrecy	رازداری
14. Respect for colleagues	احترام به همکاران
15. Assessment	ارزشیابی
16. Respect for the institution	احترام به موسسه

References

1. Amani M, Kiani A. (2017). Investigating the relationship between perfectionism and academic performance: mediator role of self-regulatory and academic self-esteem. Journal of Psychological Applied Psychology; 2(8): 1-18. (In Persian).
2. Soares A, Guisande AM, Almeida L, Paramo FM. (2009). Academic achievement in first-year Portuguese college students: The role of academic preparation and learning strategies. Int J Psychol; 44(3):204-212.
3. Eerabian A, Khodapanahi MK, Heidari M, Shale-Sedghpour B. (2004). The relationship between self-efficacy beliefs on mental health and academic achievement of students. Journal of Psychology; 8(4): 360-371. (In Persian).
4. Mirkamali SM, Khabare K, Mazari E, Farhadi Amjad F. (2015). The role of mental health on academic performance of students, by mediating achievement. Journal of Psychological Applied Psychology; 16(2): 101-109. (In Persian).
5. Shirmohamadi L, Mikaeili F, Zaree H. (2010). The relationship between hard work, life satisfaction and hope with academic performance of students. Journal of Advanced Psychological Research; 5(20): 125-147. (In Persian).
6. Alexander ES, Onwuegbuzie AJ.(2007). Academic procrastination and the role of hope as a coping strategy. Personality and Individual Differences; 42(7):1301-1310.
7. Snyder CR. (2000). Handbook of hope, theory, measures, and applications. San Diego: Academic Press.
8. Lopez SJ, Pedrotti JT, Snyder CR. (2018). Positive psychology: The scientific and practical explorations of human strengths. Netherland: Sage Publications.
9. Okpala A, Okpala C.(2014). The role of school life expectancy and urbanization on adult literacy rates in sub-Saharan Africa. The International Business & Economics Research Journal; 13(2):329-334.
10. Scheier MF, Carver CS, Bridges MW.(2001). Optimism, pessimism, and psychological well-being: Optimism and pessimism. Implications for Theory, Research, & Practice; 1:189-216.
11. Curry LA, Snyder CR, Cook DL, Ruby BC, Rehm M.(1997). Role of hope in academic and sport achievement. Journal of Personality and Social Psychology; 73(6):1257-1267.
12. Sehhat S, Ashena M, Parsa S.(2015). Positive psychological capital: The role of Islamic work ethics in Tehran public organizations. Iranian Journal of Management Studies; 8(4):545-66. (In Persian).

[Downloaded from www.ethicsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.22517634.1397.13.4.14.2]

13.Arianpour M, Mehrabi N. (2016). Requirements and strategies of professional ethics in higher education system. Ethics in Science & Technology; 11(4): 17-23. (In Persian).

14.Izadikhah A, Tahere CH, Bemani N, Mirshah SE. (2013). Elaboration of ethical codes for medical clinical educators. Iranian Journal of Ethics and Medical History; 16(1): 34-48. (In Persian).

15.Murray H, Gillese E, Lennon M, Mercer P, Robinson M.(1996). Ethical principles for college and university teaching. New Directions for Teaching and Learning; (66):57-63.

16.Imanipour M. (2012). Principles of professional ethics in education. Iranian Journal of Ethics and Medical History; 6(5): 25-38. (In Persian).

17.Gharamaleki AF.(2009). Fundamentals of promoting professional ethics at University. Research Quarterly In Islamic Ethics; 1(3): 9-24: (In Persian)

18.Araaste H, Naveebrahim A, Motalebifard A. (2010). Study of the ethics of academic membership in Tehran state university. Culture Strategy; 8(2): 202-220. (In Persian).

19.Shamsaei M, Rastegar A. (2016). The role of Islamic work ethic in fostering psychological capital. Shiraz: World Conference on Psychology and Educational Sciences, Law and Social Sciences at the Beginning of the Third Millennium, Research Company Green Market Ide. (In Persian).

20.Ghorbani M, Abdollahi MA. (2017). Investigating the role of moderating professional ethics in the relationship between psychological capital and organizational identity. Strategic Management Research; 23(64):98-117. (In Persian).

21.Mohebi Noradin MH, Shaheni Yeelagh M, Pasharifi H. (2014). The relationship between psychological capital with the goals of achievement and academic performance of first year students. Research in Curriculum Planning; 11(13): 61-76. (In Persian).

22.Rahimi H. (2016). The relationship between spiritual intelligence and psychological capital with academic performance of Kashan medical sciences students. Journal of Medical Education Development; 10(26): 24-36. (In Persian).

23.Mohajeri M, Sharifi M, Mohajeri A. (2012). The relationship between professional capabilities of primary teachers and academic performance of students in Isfahan. New Educational Approaches; 7(1): 27-48. (In Persian).

24.Zare Zadegan M, Nooralizade R, Khadeb M. (2017). The relationship between professional ethics and teaching and educational motivation (case study: students in the sixth primary school of Shahid Beheshti hospital). Tehran: National Conference on Humanities. (In Persian).

25.Esmaeili Z, Naseri N, Jafargholizadeh S. (2016). Evaluation of the relationship between professional ethics of university professors and academic progress of student's in southern Tehran. International Journal of Humanities and Cultural Studies; 24(2): 1-21. (In Persian).

26.Meriac JP.(2012). Work ethic and academic performance: Predicting citizenship and counterproductive behavior. Learning and Individual Differences; 22(4):549-53.

27.Rand KL, Martin AD, Shea AM.(2011). Hope, but not optimism, predicts academic performance of law students beyond previous academic achievement. Journal of Research in Personality; 45(6):683-686.

28.Buckelew SP, Crittendon RS, Butkovic JD, Price KB, Hurst M.(2008). Hope as a predictor of academic performance. Psychological Reports;103(2):411-414.

29.Khormaei F, Kamari S. (2015). Making and studying the psychometric properties of the degree of hope of education. Two Quarterly Journal of Cognitive Learning Strategies; 5(8): 1-23. . (In Persian).

30.Sharifi M, Aflaki Fard N. (2016). The effect of teaching problem method on test anxiety and academic performance of high school girl students in Meymand. Quarterly Journal of Psychology and Educational Sciences; 2(7): 1-16. (In Persian).

[Downloaded from www.ethicsjournal.ir on 2026-11-19]

[DOR: 20.1001.1.22517634.1397.13.4.14.2]